

ЗАТВЕРДЖЕНО
Заклад вищої освіти
«Київський інститут бізнесу та технологій»
товариство з обмеженою відповідальністю

Ректор Олена ЯКОВЛЕВА
Наказ 67-од від 06.05.2026

ПРОГРАМА

фахового випробування з “Психології та соціології”
для вступу на навчання ОС Магістр

осіб, які здобули НРК6 – ступінь бакалавра,
або які здобули ступінь магістра (освітньо-кваліфікаційний рівень спеціаліста),
здобутого за іншою спеціальністю (напрямом підготовки)

Програма вступного випробування з фахових дисциплін для здобуття освітнього ступеня «магістр» за спеціальністю С4 «Психологія» базується на вимогах освітньої програми підготовки відповідного рівня фахівців та відповідає змісту програми єдиного фахового вступного випробування із психології та соціології.

Метою програми є забезпечення вступників необхідною інформацією щодо структури і змісту вступних випробувань, створення необхідних умов для оцінювання здобутих знань. Програма охоплює питання з «Основ психології» та «Основ соціології».

Зміст

ОСНОВИ ПСИХОЛОГІЇ ТА СОЦІОЛОГІЇ

Психологія та соціологія у структурі сучасних наук.

Об'єкт, предмет психології. Психіка як об'єкт психології. Психічні явища як предмет психології. Трансформація уявлень про предмет психології. Історичне формування предмету психології: від вчення про душу до науки про психіку. Структура та основні галузі психології. Фундаментальна та прикладна психологія.

Об'єкт, предмет соціології. Суспільство як об'єкт соціології. Соціальна взаємодія як предмет соціології. Функції соціології: теоретико-пізнавальні, практично-політичні. Трансформація уявлень про предмет соціології: від вивчення суспільства в людині до дослідження людини в суспільстві. Рівні соціологічного знання: загальносоціологічні теорії, спеціальні та галузеві соціологічні теорії, знання, здобуті за допомогою емпіричних досліджень.

Основні категорії психології та соціології.

Поняття “психіка” та її сутність. Функції психіки: відображення, регуляція. Співвідношення понять “соціальне” і “суспільне”. Співвідношення понять “людина”, індивід”, “особистість” та “індивідуальність”. Біологічні передумови, соціальні умови та чинники психічного розвитку особистості.

Мотиви та мотивація особистості. Потреби, інтереси, переконання, ідеали. Спрямованість, цінності та ціннісні орієнтації особистості. Життєві стратегії. Самоактуалізація та самореалізація особистості: сутність і риси.

ІСТОРІЯ І ТЕОРІЯ ПСИХОЛОГІЇ ТА СОЦІОЛОГІЇ

Соціологічна та психологічна думка XIX ст.

Позитивізм Огюста Конта. Концепція співвідношення суспільства та індивіда. Психологія натовпу Гюстава Лебона. Класифікація натовпів, характеристики натовпу. Органіцизм та еволюціонізм у теорії Герберта Спенсера.

Соціологічна та психологічна думка кінця XIX – початку XX ст.

Інтеракціонізм. Теорія “дзеркального Я” Чарльза Гортон Кулі. Символічний інтеракціонізм Джорджа Герберта Міда. Аналіз динаміки “Я”: “I” / “me”.

Психоаналітична теорія Зигмунда Фрейда. Вчення про сексуальність: лібідо, сублімація, витіснення. Структура особистості: Я, Воно, Над-Я. Соціологічні аспекти психоаналізу. Індивідуальна психологія Альфреда Адлера. Комплекс меншовартості. Аналітична психологія Карла Густава Юнга. Структура особистості. Архетипи колективного несвідомого.

Розуміюча соціологія Макса Вебера. Теорія соціальної дії. Типи соціальної дії. Типи легітимного панування. Еміль Дюркгейм про суспільні норми і цінності. Поняття аномії. Проблема розрізнення нормальних і патологічних явищ. Типи самогубств. Теорія соціальної поведінки Вільфредо Парето. Теорія еліт. Циркуляція еліт як елемент підтримки соціальної рівноваги.

Психологічна та соціологічна думка другої половини XX – початку XXI ст.

Дж. Морено: соціометрична революція, психодрама. Неофрейдизм (Е. Фромм, Е. Еріксон). Класичний біхевіоризм (Дж. Уотсон, І. Павлов, Б. Скіннер та необіхевіоризм (А. Бандура). Гуманістична психологія (А. Маслоу, К. Роджерс, В. Франкл, І. Ялом). Генетична психологія Ж. Піаже.

Специфіка структурно-функціональної теорії Т. Парсонса. Концепція соціальної дії. Соціалізація та соціальний контроль як механізми інтеграції індивіда до соціальної системи. Функціональний аналіз Р. Мертона (соціологічні теорії середнього рівня). Феноменологічна соціологія А. Шюца: поняття життєвого світу та повсякденності.

МЕТОДИ ПСИХОЛОГІЇ ТА СОЦІОЛОГІЇ

Планування та забезпечення якості дослідження.

Наукові дослідження: різновиди (теоретичні та емпіричні, фундаментальні та прикладні, пошукові, описові, аналітичні, польові та лабораторні), проблема, мета, завдання, об'єкт, предмет дослідження.

Програма дослідження: структура документа, основні пункти, етапи дослідження. Тлумачення, концептуалізація, операціоналізація основних понять дослідження. Гіпотези дослідження: теоретичні, емпіричні, статистичні.

Вибірковий метод: генеральна сукупність, вибірка, основні вимоги до формування вибірки, методи формування. Якість інформації: репрезентативність, валідність, надійність. Типи валідності (змістова, критеріальна, конструктивна). Забезпечення надійності.

Методи збору інформації.

Спостереження: види, переваги і недоліки, роль спостерігача. Експеримент: види (констатуючий, формуючий, природний, лабораторний), планування, внутрішня і зовнішня валідність.

Методи опитування: анкетування, інтерв'ювання. Види анкетування (поштові, пресові, онлайн, експертні, індивідуальні, групові), Анкета: види питань, методичні вимоги до композиції анкети та різних питань. Формулювання запитань і відповідей в анкеті. Інтерв'ювання: фокус-групові, глибинні, неформалізовані, життєві історії, біографія, усна історія.

Експертні опитування (метод експертної оцінки): пошук, відбір та підготовка експертів. Види і процедури експертного опитування. Соціометрія: особливості застосування, шкали, соціометричні індекси, матриці та соціограми. Аналіз документів – контент-аналіз.

Методи аналізу емпіричних даних.

Вимірювання (за С. Стівенсом): визначення, види, рівні, шкали (номінальні, порядкові, метричні). Описова статистика. Міри центральної тенденції та міри варіації для шкал різних типів. Точкове та інтервальне оцінювання. Довірчий інтервал. Аналіз статистичного зв'язку між двома змінними. Коефіцієнти кореляції. Методи перевірки статистичних гіпотез. Лінійна регресія (парна та багатовимірна).

ПРИКЛАДНІ АСПЕКТИ ПСИХОЛОГІЇ ТА СОЦІОЛОГІЇ

Особистість як об'єкт та суб'єкт соціальних відносин.

Соціалізація особистості: сутність, етапи (первинна, вторинна), механізми (адаптація, інтеграція). Суб'єкти (сім'я, формальні та неформальні групи однолітків) і агенти (освіта, традиційні ЗМІ та нові медіа: інтернет, соціальні мережі) соціалізації. Поняття ресоціалізації.

Девіантна поведінка особистості. Поняття та види (позитивна та негативна) девіації. Суїцидальна та залежна поведінка. Булінг. Мобінг. Ейджизм. Рівні девіантної поведінки: поведінка, що не схвалюється іншими, що засуджується іншими, морально негативні прояви і вчинки, делінквентна поведінка, злочинна поведінка, деструктивна поведінка. Соціальні та психологічні чинники девіантної поведінки. Профілактика девіантної поведінки: просвіта, соціальна реклама, корекційні програми, створення ситуації успіху.

Соціальні статуси: поняття та види (офіційний, неофіційний, прописаний, здобутий). Соціальні ролі: поняття та види (активні й пасивні, явні й латентні). Структура ролі за В. Ядовим (когнітивна, афективна, конативна складові). Маргінальність соціальних ролей.

Стать і гендер. Маскулінність. Фемінність. Андрогінність. Гендерна ідентичність. Кризи гендерної ідентичності. Гендерні стереотипи: поняття і види (традиційні та егалітарні). Гендерна рівність і дискримінація. Сексизм. Фемінізм.

Особистість у життєвому та професійному просторі.

Гра, навчання, праця як види діяльності. Професійна діяльність: поняття та етапи професіоналізації (професійне самовизначення, професійне навчання, професійна адаптація, становлення, реалізація, завершення професійної діяльності). Мотивація та стимулювання професійної діяльності (за ієрархією потреб А. Маслоу). Професійне вигорання. Поняття професійних криз.

Спілкування як соціально-психологічний феномен. Спілкування як обмін інформацією (комунікативна сторона спілкування). Комунікатор, реципієнт, канал передавання інформації. Комунікативні бар'єри. Спілкування як сприймання, розуміння та оцінка партнерів спілкування (перцептивна сторона спілкування). Механізми міжособистісного сприйняття: ідентифікація, соціальна рефлексія, стереотипізація. Каузальна атрибуція. Атитууд як соціальна установка Спілкування як взаємодія (інтерактивна сторона спілкування).

Конфлікт і конфліктна ситуація. Види конфліктів (внутрішньоособистісний, міжособистісний, внутрішньогруповий, міжгруповий). Рольові конфлікти (гендерно-рольовий, конфлікт між сімейними та професійними ролями). Стили поведінки в конфлікті (суперництво, уникнення, компроміс, співпраця, пристосування). Запобігання (психологічна просвіта, недопущення дискримінації, матеріальне та моральне заохочення, дотримання корпоративної культури) та розв'язання (досягнення компромісу чи співпраці) конфліктів у різних сферах життєдіяльності.

Соціальна організація як формальна група: характеристики, структура, функції організації. Управління. Управлінська діяльність. Лідерство та керівництво. Типологія лідерства. Стили керівництва (авторитарний, демократичний, ліберальний). Корпоративна (організаційна) культура.

Характеристика і актуальні проблеми сучасної сім'ї (нестабільність шлюбу,

зниження народжуваності, матеріальне неблагополуччя). Функції сім'ї (репродуктивна, економічна, виховна, господарсько-побутова, комунікативна, дозвілєва, сексуальна, рекреативна, психологічного захисту). Види сім'ї: нуклеарна та розширена сім'я, патріархальна, матріархальна, егалітарна, моногамна, полігамна сім'ї. Шлюб і шлюбні стосунки. Сімейні кризи.

ПСИХОЛОГІЧНІ ТА СОЦІОЛОГІЧНІ ВИМІРИ СУСПІЛЬСТВА

Група як структурний елемент суспільства.

Поняття та головні ознаки соціальної групи. Класифікація соціальних груп (великі соціальні групи, середні, малі).

Поняття великої соціальної групи. Класифікація великих соціальних груп (соціально-класові, соціально-демографічні, соціально-етнічні, соціально-професійні, соціально-територіальні). Натопв як велика стихійна група. Основні характеристики та типологія натопву. Етнічні групи. Форми існування етносів та основні етнічні процеси. Поняття етнічної ідентичності та свідомості.

Поняття малої групи. Класифікація малих соціальних груп (первинні / вторинні, формальні / неформальні, референтні / групи членства, квазігрупи). Структура малої групи. Динамічні процеси в малій групі. Соціально-психологічний клімат групи. Конформізм, конформна поведінка і конформність. Згуртованість.

Соціальні та психологічні характеристики й форми організації суспільних процесів та явищ.

Суспільна свідомість. Масова свідомість. Групова свідомість. Індивідуальна свідомість. Механізми соціально-психологічного впливу (наслідування, навіювання, переконання, зараження, чутки, мода).

Соціальна стратифікація та соціальні нерівності. Основні критерії соціальної стратифікації. Види нерівності (економічна, політична, правова, культура, цифрова, мобільна та ін.).

Соціальна мобільність: поняття, типи (вертикальна / горизонтальна), механізми, соціальні та психологічні чинники. Міграція як вид просторової мобільності: сутність, соціальні та психологічні характеристики.

Структура фахового випробування

Фахове випробування відбувається у формі тестових завдань: 25 запитань, кожне з яких має одну правильну відповідь. Вступник має обрати відповідь і вписати її на листок відповідей.

На виконання завдань відводиться 60 хвилин.

Під час виконання завдань не дозволяється користуватися навчальними засобами та мережею Internet. Мобільні телефони повинні бути вимкненими до початку виконання тестових завдань. Абітурієнти мають сидіти окремо. Не можна ставити запитання викладачам та іншим абітурієнтам. Не можна підказувати іншим абітурієнтам. За порушення правил виконання тесту відповідальна за проведення тесту особа може звільнити абітурієнта від виконання тестового завдання.

Результати фахового випробування оголошуються у день проведення вступних тестів або наступного робочого дня.

Зразки питань

Які основні галузі психології?

(a) Загальна психологія, вікова психологія, соціальна психологія, педагогічна психологія.

(b) Фізіологія, анатомія, біохімія.

(c) Історія, філософія, політологія.

(d) Математика, фізика, хімія.

Що є об'єктом соціології?

(a) Суспільство як цілісна система.

(b) Суспільні групи та інститути.

(c) Соціальні взаємодії та стосунки.

(d) Всі вищезазначені.

Критерії оцінювання фахового випробування

Результати вступного випробування визначаються за 200-бальною шкалою. Мінімальна кількість балів для участі у конкурсі – 100 балів.

Особи, які набрали менше 100 балів, вважаються такими, що не склали вступний іспит з психології і до конкурсу не допускаються.

Кожна правильна відповідь у завданні оцінюється у 8 балів.

Рекомендовані джерела:

1. Аханова, А. Психологія (загальна та вікова): навч. посіб. Київ: Патерик, 2024. 254 с.
2. Доскач, С., Костик, Л. Загальна та вікова психологія: навч.-метод. посіб. Чернівці: Рута, 2023. 255 с.
3. Ільїна, Н., Мисник, С. Загальна психологія: теорія та практикум: підруч. Суми: Університетська книга, 2021. 369 с.
4. Калуга В. Соціологія: навч. посіб. [для студентів, аспірантів та викладачів закл. вищ. освіти]. У 2 частинах. Київ: НУБіП України, 2024.
5. Опанасюк Т. Соціологія у визначеннях, таблицях, схемах, завданнях : навч. посіб. [для студентів усіх форм навч. вищ. навч. закл. при підгот. до лекц. та семінар. занять]. Київ: Кондор, 2023. 266 с.
6. Савчин, М. Загальна психологія: навч. посіб. Київ: Академія, 2024. 350 с.
7. Хохліна, О., Дідух, М., Горбенко, С. Загальна психологія: навч. посіб. Київ: НАУ, 2024. 122 с.